

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระพุทธศาสนาเมืองคัมภีร์ประกอบทางการศึกษา 3 ประการ คือ ปรียัติ ปฏิบัติ และ ปฏิเวธ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการศึกษาเล่าเรียนพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการเรียนทั้งภาษาบาลีและคัมภีร์พระไตรปิฎก ซึ่งเรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาลักษณะเช่นนี้ในอดีตมิได้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเช่นในปัจจุบันนี้ เป็นแต่เพียงการจัดการเรียนการสอนอย่างไม่เป็นระบบภายในวัดและวัดจึงกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อประจำชุมชน ซึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้อในลักษณะ 3 ฝ่าย คือ บ้าน วัด และ โรงเรียนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ทุนทางสังคมที่มามีอยู่เดิมตามแนวทางการพัฒนาในทางพระพุทธศาสนาเข้าเกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจัดการเรียนการสอนอย่างไม่เป็นระบบ (พระมหาธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. 2553 : 243)

แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางการปฏิรูปทางการศึกษา และความก้าวหน้าของระบบการศึกษาสมัยใหม่เป็นเหตุให้การจัดการเรียนการสอนภายในวัดจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันได้ชัดเจนถึงการปรับเปลี่ยนในคราวครั้งนี้ คือ การออกระเบียบว่าด้วยการจัดศาสนศึกษา พ.ศ. 2484 และระเบียบนี้ได้มีการปรับปรุงหลายครั้ง โดยปัจจุบันใช้ระเบียบฉบับปี พ.ศ. 2494 (พระมหาสนธยา ชมพู. 2552 : 56)

การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมยังปรากฏผลชัดเจนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และกฎ ระเบียบ คำสั่งและข้อบังคับของมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ กระทรวงศึกษาธิการและกรมการศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์ สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศาสนา ระยะที่ 8 (2540-2544) คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม

พ.ศ. 2540 แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารตามลำดับ ในปัจจุบันการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษามี 4 ประเภท คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (ระดับมัธยมศึกษา - อุดมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม (ระดับประถมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) และการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ (ระดับอุดมศึกษา) (พระมหาสมณชยา ชมพ. 2552 : 60)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม มีภารกิจอยู่ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งในการบริหารบุคคลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากบุคคลถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องใช้ความสามารถด้านการบริหารในการจัดการให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีคุณค่าและมีศักยภาพ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดให้แก่องค์กร หากดำเนินการได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม ทรัพยากรบุคคลนั้นก็จะถูกใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาทุนมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนาในด้านทุนทางปัญญา ซึ่งประกอบไปด้วย สุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญาที่จักเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบไปด้วยพระภิกษุ สามเณร ซึ่งเป็นเนื้อนาบุญในทางพระพุทธศาสนา (บุญทัน ดอกโรตอง. 2548 : 56)

อย่างไรก็ตาม สภาพข้อเท็จจริงที่เป็นปัญหาประการสำคัญอย่างยิ่งในวงการศึกษาคณะสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรในประเทศไทย พบว่า ในบรรดาสภาพปัญหา สำคัญ คือ เรื่องของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางการศึกษาแผนกธรรม และเป็นพื้นฐานสำคัญในอันที่จะเข้าใจถึงองค์ความรู้เบื้องต้นในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งการจะพัฒนาองค์ความรู้เบื้องต้นได้ จักต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ครูสอนพระปริยัติธรรม และนักเรียน ฯลฯ บุคลากรสามฝ่ายนี้ คือ ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ซึ่งจะต้องทำการขับเคลื่อนองค์ความรู้ร่วมกัน และจากข้อมูลที่เป็นปัญหาประการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เกิดจากสาเหตุ ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) : 2537 : 25-27)

1. ด้านระบบการศึกษา มีหลายระบบแต่ขาดความเป็นเอกภาพและไม่สัมพันธ์กัน
2. ด้านการจัดการศึกษา คณะสงฆ์รับผิดชอบเฉพาะการจัดสอบหรือวัดผล ไม่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เน้นการศึกษาแนวตั้ง คือ การสอบผ่านชั้นการศึกษาสู่ระดับสูง

ตามลำดับ การจัดการศึกษาในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ใช่วิธีรวมทุนรวมกำลัง ต่างฝ่ายต่างทำ ผลคือ การศึกษาพระปริยัติธรรมไม่แพร่หลายและพระภิกษุสามเณรในชนบท ที่ต้องการเล่าเรียนต่างต้อง เข้าสู่เมืองใหญ่ และกรุงเทพมหานคร

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งในด้านความต้องการ เพราะการศึกษาที่ คณะสงฆ์จัดให้ไม่สนองความต้องการของผู้เรียน (พระภิกษุสามเณร) และการเรียนพระปริยัติธรรม ไม่มีการแบ่งแยกผู้เรียนตามพื้นฐานการศึกษา อายุและประสบการณ์

4. ด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผล การศึกษาพระปริยัติธรรมมีคุณค่า ความหมายและความสำคัญต่อสังคมและชีวิตของคนสมัยปัจจุบันน้อยลงตามลำดับ และมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมไม่เพียงพอที่จะสร้างพระภิกษุสามเณร ให้เป็นศาสนทายาทที่ดีได้ แต่ใน ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาอื่น ๆ นอกจากพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีก็ถูกมองว่า ผลิตพระภิกษุสามเณรเพื่อให้ลาสิกขา

5. ด้านนโยบายและขอบเขตของการศึกษา ขอบเขตคับแคบ คือ เน้นให้การศึกษา เฉพาะบุคคลที่อยู่ในวงในของพระพุทธศาสนาเท่านั้น ละเลยคนที่บวชระยะสั้นและศิษย์วัด

6. ด้านที่เกี่ยวข้องกับรัฐ รัฐไม่สามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย และ ไม่สามารถแก้ปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาได้ และแยกการศึกษาออกไปจัดเอง ทำให้ ความเห็นห่างระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์มากขึ้น

7. ด้านประชาสัมพันธ์กับประชาชน ในปัจจุบันมองกันเพียงว่า การดำรงศาสนาคือ การก่อสร้างเสนาสนะถาวรวัตถุเป็นสำคัญ ควรหันมาสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ให้สมดุลกับการสร้างถาวรวัตถุ

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม โดยภาพ ยังมีปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการบริหารงานบุคคล ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ ในทางพุทธศาสนา ซึ่งสาเหตุโดยทั่วไป คือ ขาดการจัดการศึกษาที่มีระบบเป็นแนวเดียวกัน แรงจูงใจใฝ่รู้ไม่ดีเท่าที่ควร รัฐให้การสนับสนุนทางการศึกษาแผนกธรรมไม่ดีเท่าที่ควร แต่ถึง อยากรู้ก็ตาม หากพิจารณาให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของปัญหาการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม จะพบว่า เป็นปัญหาเรื่องของบุคลากรเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุด เช่น ผู้บริหารขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเท่าที่ควร ขาดครูผู้สอนที่มีทักษะ จำนวนนักเรียนที่ตั้งใจจะศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมีมากไม่พอ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหามานิต สกล (2551 : 151) ทำวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในจังหวัดชลบุรี ประสบปัญหาอยู่ระดับมาก คือ หากครูที่มีความรู้และทักษะในการสอน ได้ยาก ครูที่สอบเก่งสวนหนึ่งลาสิกขาทำให้สูญเสีย

ครูผู้สอนที่มีความสามารถ เข้าสำนักเรียนส่วนใหญ่ คือ เจ้าอาวาส แต่เป็นโดยตำแหน่งจึงไม่สนใจดูแลเอาใจใส่ในกิจกรรมนักเรียนเท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมคณะสงฆ์ก็ขาดบุคลากร ไม่มีกำลังคนที่จะปฏิบัติงานด้านการปกครอง การบริหารและธุรการ พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพมีการดำเนินงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยรวมและรายได้ออยู่ในระดับปานกลาง และพระมหานอม เตชวโร (ชาติผักแว่น) (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหการสอนพระปริยัติธรรมของครูผู้สอนพระปริยัติธรรมในสำนักสถานศึกษาแผนกธรรมจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการสอนพระปริยัติธรรมของครูผู้สอนพระปริยัติธรรมในสำนักสถานศึกษาแผนกธรรม จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยดังกล่าวมาแสดงให้เห็นว่า สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารงานบุคคลโดยองค์รวม ซึ่งประเด็นนี้โยงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในจังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะในส่วนของการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย โดยแยกเป็นผู้บริหารจำนวน 190 รูป ครูสอนพระปริยัติธรรม จำนวน 280 รูป รวม 470 รูป ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างมาก และมีปรากฏการณ์ที่สำคัญ คือ จำนวนผู้บรรพชาอุปสมบทโดยทั่ว ๆ ไปมีจำนวนลดน้อยลง และมีระยะเวลาบวชที่สั้นลงด้วย พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่สนใจเรียนทางโลกมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี (พระมหาธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. 2553 : 121)

ดังนั้น จากปรากฏการณ์ดังกล่าวดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัย ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยมีความคาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ทราบว่ามีปัญหาการบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับใดเพื่อนำไปการแก้ปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาธรรม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ต่อการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขต การปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง
2. บุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาธรรม มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก ธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 470 รูป จำแนกเป็น
    - 1.1.1 ผู้บริหาร (เจ้าอาวาส) จำนวน 190 รูป
    - 1.1.2 ครูสอนพระปริยัติธรรม จำนวน 280 รูป
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตารางคำนวณขนาด ของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน สมเกียรติ เกียรติเจริญ. 2552 : 55) จำนวน 289 รูป จำแนกเป็น
    - 1.2.1 ผู้บริหาร(เจ้าอาวาส) จำนวน 127 รูป
    - 1.2.2 ครูสอนพระปริยัติธรรม จำนวน 162 รูป

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม

- 2.1.1 ตำแหน่ง
- 2.1.2 ประสบการณ์การทำงาน
- 2.1.3 วุฒิการศึกษาทางธรรม

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 4 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 ด้านการวางแผนการบริหารงานบุคคล
- 2.2.2 ด้านการพัฒนาบุคคล
- 2.2.3 ด้านการบำรุงรักษานักคิด
- 2.2.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล

3. เวลา เวลาในการวิจัยระหว่าง เดือน พฤษภาคม 2555

4. สถานที่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 16 แห่ง ดังนี้ (โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม วัดโพธิ์ชัย. 2553 : 3)

- 4.1 เขตการปกครองคณะสงฆ์ในเมือง
- 4.2 เขตการปกครองคณะสงฆ์มีชัย
- 4.3 เขตการปกครองคณะสงฆ์โพธิ์ชัย
- 4.4 เขตการปกครองคณะสงฆ์กวนวัน
- 4.5 เขตการปกครองคณะสงฆ์เวียงคุก
- 4.6 เขตการปกครองคณะสงฆ์วัดธาตุ
- 4.7 เขตการปกครองคณะสงฆ์หาดคำ
- 4.8 เขตการปกครองคณะสงฆ์หิน โงม
- 4.9 เขตการปกครองคณะสงฆ์บ้านเคื่อ
- 4.10 เขตการปกครองคณะสงฆ์ค้ายบกวาน
- 4.11 เขตการปกครองคณะสงฆ์สองห้อง
- 4.12 เขตการปกครองคณะสงฆ์พระธาตุบังพวน

- 4.13 เขตการปกครองคณะสงฆ์หนองกอมเกาะ
- 4.14 เขตการปกครองคณะสงฆ์ปะโค
- 4.15 เขตการปกครองคณะสงฆ์เมืองหมี่
- 4.16 เขตการปกครองคณะสงฆ์สีกาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง สถานศึกษาที่วัดตั้งขึ้นโดยปริยายหรือขออนุญาตจัดตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาพระปฏิบัติธรรม แผนกธรรม ตามหลักสูตรของแม่กองธรรมสนามหลวงคณะสงฆ์ไทย เฉพาะที่จัดให้นักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่เรียกว่านักธรรมในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 16 แห่ง

การศึกษาแผนกธรรม หมายถึง การเรียนการสอนหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี โท และเอก ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของแม่กองสนามหลวง สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 16 แห่ง

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรตั้งแต่กระบวนการในการวางแผนบริหารงานบุคคล การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 16 แห่ง

ปัญหาการบริหารงานบุคคล หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการวางแผนบริหารงานบุคคล หมายถึง ข้อขัดข้องในการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ การวางแผนอัตรากำลังคนครอบคลุมการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ตำแหน่งงานของบุคลากรเหมาะสมกระทำเป็นประจำ การกำหนด ทักษะบุคลากร สอดคล้องกับการทำงานในอนาคต การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ ปรัชญา นโยบาย สอดคล้องกับการบริหารงานบุคคล การกำหนดแผน ระยะยาวด้านการบริหารงานบุคคล

สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน การประเมินผลผลงานของบุคลากรกระทำอย่างต่อเนื่อง และการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในวางแผนการบริหารงานบุคคลเป็นประจำ

2. ปัญหาด้านด้านการพัฒนาบุคคล หมายถึง ข้อขัดข้องในการ บริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากรมีความชัดเจน การศึกษาความต้องการในการพัฒนาบุคลากรกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง มีการส่งเสริมการศึกษาต่อของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมความชำนาญการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การแนะนำการปฏิบัติงานมีความชัดเจน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม มีการพัฒนาการทำงานในรูปของทีมงานอย่างครอบคลุม การมอบหมายงานตรงกับความสามารถของผู้ปฏิบัติ มีการจัดประชุมทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ มีการให้โอกาสบุคลากร ไปศึกษาดูงานร่วมกับหน่วยงานอื่นอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาด้านการบำรุงรักษาบุคคล หมายถึง ข้อขัดข้องในการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ การสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม มีการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารกับกับผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ ค่าจ้างและเงินเดือนมีความเหมาะสม การกำหนดลักษณะประเภทของงานสอดคล้องกับค่าจ้างและเงินเดือนที่กำหนด ตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสม การจัดประโยชน์เกื้อกูล เช่นค่ารักษาพยาบาล ค่าประกันชีวิต มีความเหมาะสม การส่งเสริมคุณค่าของบุคคล ได้แก่ การมอบรางวัลดีเด่น การประกาศเกียรติคุณ การยกย่อง ชมเชย กระทำอย่างต่อเนื่อง การจัดห้องทำงานเหมาะสมกับตำแหน่งการสนับสนุนบุคลากรศึกษาดูงานต่างประเทศ

4. ปัญหาด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล หมายถึง ข้อขัดข้องในการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการประเมิน รูปแบบการประเมินมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รูปแบบการประเมินสอดคล้องกับลักษณะงาน การประเมินสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ก่อนการประเมินมีการทำความเข้าใจกับผู้รับการประเมินทุกครั้ง การประเมินกระทำอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง และมีการนำผลการประเมินไปใช้ทุกครั้ง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหาร โรงเรียนตำแหน่งเจ้าอาวาสที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่
ผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยธรรมแผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย
จังหวัดหนองคาย

ครูผู้สอน หมายถึง พระภิกษุสามเณรที่ผู้บริหาร โรงเรียน พระปริยัติธรรมแห่งวัดนั้น ๆ
เห็นสมควรเสนอเจ้าคณะตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด เพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นครูสอนพระ
ปริยัติธรรมประจำ วัดนั้น ๆ

เขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย หมายถึง เขตการปกครองคณะสงฆ์
ซึ่งประกอบไปด้วย 16 ตำบล คือ ตำบลในเมือง มีชัย โพธิ์ชัย กวนวัน เวียงคุก วัดธาตุ หาดคำ
หินโงม บ้านเคื่อ ค่ายบกหวาน สองห้อง พระธาตุบังพวน หนองกอมเกาะ ปะโค เมืองหมี สีกาย
สังกัดมหานิกายเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอกจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา และ
เพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตปกครองคณะสงฆ์
อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ต่อไป